

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
M. CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA IŠVADA,
pateikta 2017 m. sausio 18 d.¹¹

Byla C-549/15

**E.ON Biofor Sverige AB
prieš
Statens energimyndighet**

(Förvaltningsrätten i Linköping (Linšiopingo pirmosios instancijos administracinis teismas, Švedija)
pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„SESV 34 straipsnio ir 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją 18 straipsnio 1 dalies išaiškinimas — Masės balanso sistema, leidžianti nustatyti tvarias gamtines dujas, užtikrinant, kad biodujų naudojimas atitinka Direktyvoje nustatytus tvarumo kriterijus — Valstybėje narėje įsteigta bendrovė, importuojanti biudujas iš kitos valstybės narės bendru nacionalinių dujotiekių tinklu — Nacionalinės teisės aktai, numatantys privilegijuotą biodujų apmokestinimo tvarką, jeigu masės balansas atliekamas vietoje su aiškiais ribomis, neįtraukiant tarpvalstybinio biodujų perdavimo dujotiekiu“

1. Biodujos² susidaro natūraliu būdu arba pramoniniuose įrenginiuose skaidant organines medžiagas anaerobinėmis sąlygomis. Jų panaudojimas, pavyzdžiui, kaip transporto biodegalų, daro teigiamą poveikį aplinkai, jeigu jos išsiskiria iš organinių atliekų³, bet gali pažeisti kitus interesus (pvz., maisto tiekimą žmonėms arba didelės ekologinės vertės zonų biologinę įvairovę), jeigu išgaunamos ne iš atliekų žaliavų⁴.

2. Tokios rizikos siekiama išvengti Direktyva 2009/28/EB⁵, kurioje nustatyta, kad, siekiant įgyti iš atsinaujinančių išteklių pagamintos energijos statusą, kaip biodegalai naudojamos biodujos turi atitikti „tvarumo kriterijus“. Tikrinant, ar tokių kriterijų laikomasi, be kita ko, taikomas vadinamasis „masės balanso“ (toliau – MB) metodas, su kuriuo susiję prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikisio teismo Teisingumo Teismui pateikti klausimai.

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — Biodujose yra metano (kurio tūrio proporcija svyruoja nuo 50 % iki 70 %), anglies dioksido ir nedidelių kitų dujų kiekių. Gamybos vietose surinktos ir išvalytos biodujos naudojamos elektros energijai gaminti krosnyse, krosnelėse, džiovinimo krosnyse ir katiluose. Apdorojus biudujas gaunamos natūralios koncentruotos ir suslėgtos biodujos (panaikinus anglies dioksidą metano procentinė dalis padidėja iki 96 %), kurių kokybė prilygsta gamtinių dujų, gautų iš iškastinio kuro, kokybei; taip jas galima tiekti į dujotiekių tinklą (kaip yra šioje byloje) ir naudoti eksploatuojant transporto priemones.

3 — Gamybos vietose yra fermentatorius arba biodujų generatorius, kuris anaerobiniu būdu skaidydamas kai kurias bakterijas angliavandenius ir riebalus paverčia biodujomis. Tam naudojamos žaliavos iš esmės yra biomase, t. y. gyvūninės, augalinės, miškininkystės, akvakultūros ir maisto pramonės atliekos, taip pat biologiškai skaidžios komunalinės atliekos. Minėtų pramonės įrenginių veikla leidžia pašalinti tokias atliekas ir kartu pagaminti biodujų ir biologinių trąšų.

4 — Dėl techninių biodujų gamybos aspektų žr. M. T. Varnero Moreno *Manual del biogás*, FAO, 2011.

5 — 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičianti bei vėliau panaikinanti direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009, p. 16).

3. Konkrečiau kalbant, pirmą kartą Teisingumo Teisme reiškama abejonė dėl to, ar Direktyvos 2009/28 18 straipsnis, kuriame reglamentuojamas MB metodas, įpareigoja valstybę narę priimti tvarias biodujas, kurios buvo importuotos iš kitos valstybės narės bendru nacionalinių dujotiekių tinklu⁶. Priešingu atveju, teismas *a quo* siekia sužinoti, ar minėta nuostata pažeidžia lygiaverčių kiekybiniais importo apribojimams priemonių draudimą (SESV 34 straipsnis).

4. Siekiant pateikti naudingą atsakymą į prejudicinius klausimus⁷, manau, kad Teisingumo Teismas taip pat turėtų išaiškinti, ar nacionalinės teisės aktai, pvz., Švedijos, kurie leidžia taikyti MB metodą valstybiniame dujotiekių tinkle, bet neleidžia jo taikyti tarpvalstybiniame bendrame dujotiekių tinkle, yra suderinami su SESV 34 straipsniu.

I – Teisinis pagrindas

A – Sąjungos teisė: Direktyva 2009/28

5. 1 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje nustatoma bendra skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją sistema. Joje nustatomi privalomi nacionaliniai planiniai rodikliai, kuriais apibrėžiama, kokią bendro galutinio energijos suvartojimo dalį turi sudaryti atsinaujinančių išteklių energija ir kokią dalį transporto sektoriuje suvartojamos energijos turi sudaryti atsinaujinančių išteklių energija. <...> Joje nustatomi tvarumo kriterijai biodegalams ir skystiesiems bioproduktams.“

6. 2 straipsnio antros pastraipos a, e, i ir k punktuose numatyta:

„a) „atsinaujinančių išteklių energija“ – atsinaujinančių neiškastinių išteklių energija, būtent, vėjo, saulės energija, aeroterminiai, geoterminiai, hidroterminiai ištekliai ir vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų perdirbimo įrenginių dujos ir biologinės dujos;

<...>

e) „biomasė“ – biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų, gaunamų žemės ūkyje (įskaitant augalinės ir gyvulinės kilmės medžiagas), miškų ūkyje ir susijusiose pramonės šakose, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, dalis, taip pat biologiškai skaidi pramoninių ir buitinių atliekų dalis;

<...>

i) „biodegalai“ – iš biomasės pagamintas skystasis arba dujinis transporto kuras;

j) „kilmės užtikrinimas“ – elektroninis dokumentas, kurio vienintelė paskirtis yra įrodyti galutiniam vartotojui, kad tam tikra energijos dalis ar kiekis buvo pagamintas iš atsinaujinančių išteklių, kaip reikalaujama pagal Direktyvos 2003/54/EB 3 straipsnio 6 dalį;

k) „paramos schema“ – valstybės narės arba valstybių narių grupės taikoma priemonė, schema ar mechanizmas, kuriuo skatinama naudoti atsinaujinančių išteklių energiją: mažinam[a] tos energijos kaštai [savikaina], didinama kaina, už kurią ją galima parduoti, arba nustatomas atsinaujinančių išteklių energijos įpareigojimas ar kitomis priemonėmis didinama tokios energijos pirkimo apimtis.

6 – Remiantis Europos biodujų asociacijos duomenimis, biodujos gaminamos penkiolikoje ES valstybių narių, *EBA's Biomethane fact sheet*, 2015.

7 – Dėl Teisingumo Teismo galimybės performuluoti prejudicinius klausimus siekiant nacionaliniam teismui pateikti naudingą atsakymą žr. 2016 m. spalio 13 d. Sprendimą *M. ir S.* (C-303/15, EU:C:2016:17, 16 punktą ir nurodyta teismo praktika).

Tai apima, be kita ko, paramą investicijoms, neapmokestinimą ar mokesčių sumažinimą, mokesčių grąžinimą, paramos schemas atsinaujinančių išteklių energijos įpareigojimams vykdyti, įskaitant schemas, pagal kurias naudojamos žaliaisiais sertifikatais, ir tiesioginio kainų rėmimo schemas, įskaitant fiksuotus supirkimo tarifus ir priemonių mokėjimus.“

7. 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad bendro galutinio energijos suvartojimo dalis, kurią sudaro atsinaujinančių išteklių energija, apskaičiuota pagal 5–11 straipsnius, 2020 m. pasiektų bent bendrą jos nacionalinį tiems metams nustatytą atsinaujinančių išteklių energijos dalies planinį rodiklį, kaip nurodyta I priedo A dalies lentelės trečiajame stulpelyje. Tokie privalomi bendrieji nacionaliniai planiniai rodikliai atitinka tikslą, kad 2020 m. atsinaujinančių išteklių energijos dalis sudarytų bent 20 % bendro galutinio Bendrijos energijos suvartojimo. Siekdamos, kad šiame straipsnyje nustatyti planiniai rodikliai būtų lengviau pasiekiami, valstybės narės skatina ir ragina efektyvų energijos vartojimą ir taupymą.

<...>

4. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad 2020 m. jos atsinaujinančių išteklių energijos dalis, su[vart]ojama visų rūšių transporte, sudarytų bent 10 % tos valstybės narės transporto sektoriaus galutinio energijos suvartojimo.

<...>“

8. Dėl atsinaujinančių išteklių energijos dalies apskaičiavimo 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

1. „Bendras galutinis atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimas kiekvienoje valstybėje narėje apskaičiuojamas sudedant šiuos rodiklius:

- a) bendro galutinio elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių suvartojimo;
- b) bendro galutinio atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo šildymui ir aušinimui; ir
- c) galutinio atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo transporto sektoriuje.

Apskaičiuojant bendro galutinio atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo dalį, į dujas, elektros energiją ir vandenilį iš atsinaujinančių energijos išteklių atsižvelgiama tik vieną kartą pagal pirmos pastraipos a, b arba c punktą.

<...> į 17 straipsnio 2–6 dalyse nustatytus tvarumo kriterijų neatitinkančius biodegalus ir skystuosius bioproduktus neatsižvelgiama.“

9. 65 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Biodegalai turėtų būti gaminami tausiu būdu. Todėl biodegalai, naudojami siekiant laikytis šioje direktyvoje nustatytų planinių rodiklių, ir tie biodegalai, kuriems taikomos nacionalinės paramos schemas, turėtų atitikti tvarumo kriterijus.“

10. 17 straipsnyje išdėstyti minėti tvarumo kriterijai:

„1. Nepaisant to, ar žaliavos buvo išaugintos Bendrijos teritorijoje, ar už jos ribų, į energiją iš biodegalų ir skystųjų bioproduktų a, b ir c punktuose nurodytais tikslais atsižvelgiama tik tuo atveju, jei jie atitinka šio straipsnio 2–6 dalyse nustatytus tvarumo kriterijus:

- a) atitikties šios direktyvos reikalavimams, susijusiems su nacionaliniais planiniais rodikliais, vertinimas;
- b) atitikties atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo įpareigojimams vertinimas;
- c) galimybė gauti finansinę paramą už biodegalų ir skystųjų bioproduktų naudojimą.

<...>

2. Išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimas dėl biodegalų ir skystųjų bioproduktų naudojimo, į kurių atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, turi sudaryti mažiausiai 35 %.

<...>

3. Biodegalai ir skystieji bioproduktai, į kuriuos atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, neturi būti pagaminti iš žaliavų, gautų iš labai didelės biologinės įvairovės žemės <...>

<...>

4. Biodegalai ir skystieji bioproduktai, į kuriuos atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, neturi būti pagaminti iš žaliavų, gautų iš žemės, kurioje yra didelių anglies atsargų <...>

<...>

5. Biodegalai ir skystieji bioproduktai, į kuriuos atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, neturi būti pagaminti iš žaliavų, gautų iš žemės, kuri 2008 m. sausio mėn. buvo durpynas <...>.

6. Biodegalų ir skystųjų bioproduktų, į kuriuos atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, gamybai naudojamos Bendrijoje išaugintos žemės ūkio žaliavos, gaunamos laikantis reikalavimų bei standartų, nurodytų 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 <...> II priedo A dalies skirsnio „Aplinka“ bei 9 punkto nuostatose <...>

<...>

8. Remdamosi kitais tvarumo sumetimais, valstybės narės 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais neatsisako atsižvelgti į biodegalus ir skystuosius bioproduktus, gautus laikantis šio straipsnio.

<...>“

11. 18 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu į biodegalus ir skystuosius bioproduktus reikia atsižvelgti 17 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, valstybės narės reikalauja, kad ūkio subjektai įrodytų, jog yra įvykdyti 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai. Tuo tikslu jos reikalauja, kad ūkio subjektai naudotų masės balanso sistemą, kuri:

- a) leidžia maišyti skirtingomis tvarumo charakteristikomis pasižyminčių žaliavų ar biodegalų siuntas;
- b) reikalauja, kad informacija apie a punkte nurodytų siuntų tvarumo charakteristikas ir dydžius ir toliau būtų priskiriama mišiniui; ir
- c) numato, kad visų iš mišinio pašalintų siuntų suma turi tas pačias tvarumo charakteristikas esant tam pačiam jų kiekiui, kaip visų į mišinį įmaišytų siuntų suma.

2. 2010 ir 2012 m. Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 1 dalyje aprašyto masės balanso patikros metodo taikymo ir dėl galimybės leisti taikyti kitus patikros metodus kai kurių arba visų rūšių žaliavoms, biodegalams ar skystiesiems bioproduktams.

3. Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad ūkio subjektai pateiktą patikimą informaciją ir valstybės narės prašymu pateiktą duomenis, kurie buvo panaudoti rengiant informaciją. Valstybės narės reikalauja, kad ūkio subjektai parengtų tinkamą nepriklausomo pateikiamos informacijos audito standartą ir pateiktų įrodymų, kad tai buvo padaryta. Atliekant auditą patikrinama, ar ūkinio [ūkio] subjektų naudojamos sistemos yra tikslios, patikimos ir apsaugotos nuo sukčiavimo. Audito metu įvertinamas mėginių ėmimo dažnumas ir metodika, taip pat įvertinamas duomenų patikimumas.

Pirmoje pastraipoje nurodyta informacija apima visų pirma informaciją apie 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatytų tvarumo kriterijų laikymąsi, tinkamą bei svarbią informaciją apie priemones, kurių imtasi siekiant apsaugoti dirvožemį, vandenį bei orą, atkurti nualintą žemę, užkirsti kelią tam, kad vietovėse, kuriose vandens yra mažai, vanduo būtų vartojamas netaupiai, ir tinkamą bei svarbią informaciją apie priemones, kurių imtasi siekiant atsižvelgti į 17 straipsnio 7 dalies antroje pastraipoje nurodytus aspektus.

<...>

4. Bendrija siekia sudaryti dvišalius ar daugiašalius susitarimus su trečiosiomis šalimis, kuriuose būtų nuostatų dėl tvarumo kriterijų, atitinkančių šios direktyvos nuostatas. Kai Bendrija sudaro susitarimus, kuriose yra nuostatų dėl aspektų, kuriems taikomi 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai, Komisija gali nuspręsti, kad tais susitarimais įrodoma, jog iš tose šalyse išaugintų žaliavų pagaminti biodegalai ir skystieji bioproduktai atitinka atitinkamus tvarumo kriterijus. <...>

Komisija gali nuspręsti, kad 17 straipsnio 2 dalies tikslais savanoriškų nacionalinių ar tarptautinių biomasės produktų gamybos standartus nustatančių schemų duomenys yra tikslūs arba kad jais remiantis biodegalų siuntos atitinka 17 straipsnio 3–5 dalyse nustatytus tvarumo kriterijus.

<...>

5. Komisija priima sprendimus pagal 4 dalį tik tuo atveju, jei atitinkamas susitarimas ar schema atitinka tinkamus patikimumo, skaidrumo ir nepriklausomo audito standartus.

6. Sprendimai pagal 4 dalį priimami laikantis 25 straipsnio 3 dalyje nurodytos patariamąsios procedūros. Tokie sprendimai galioja ne ilgiau kaip penkerius metus.

7. Jei ūkio subjektas pateikia įrodymų ar duomenų, gautų pagal susitarimą ar schemą, dėl kurios pagal 4 dalį buvo priimtas sprendimas, tiek, kiek tas sprendimas taikomas, valstybė narė nereikalauja, kad tiekėjas pateiktų papildomų įrodymų, jog 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai yra įvykdyti, arba pateiktų informaciją apie priemones, nurodytas šio straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje.

<...>“

12. 94 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Kadangi 17–19 straipsniuose numatytos priemonės taip pat turi poveikį vidaus rinkos veikimui suderindamos tvarumo kriterijus, kuriuos, siekiant planinių apskaitos tikslų pagal šią direktyvą, turi atitikti biodegalai ir skystieji bioproduktai, ir todėl pagal 17 straipsnio 8 dalį palengvina prekybą tokias sąlygas atitinkančiais biodegalais ir skystaisiais bioproduktais tarp valstybių narių, jos grindžiamos Sutarties 95 straipsniu.“

B – Nacionalinė teisė

13. Direktyva 2009/28 į Švedijos teisę perkelta Įstatymu (2010:598) dėl tvarumo kriterijų taikymo biodegalams ir skystiesiems bioproduktams⁸, įgyvendintu Nutarimu (2011:1088) dėl tvarumo kriterijų taikymo biodegalams ir skystiesiems bioproduktams⁹. Abu dokumentai buvo papildyti *Statens Energimyndighet* (Nacionalinė Švedijos energetikos agentūra, toliau – Energetikos agentūra) priimtomis nuostatomis dėl tvarumo kriterijų taikymo biodegalams ir skystiesiems bioproduktams¹⁰.

14. Įstatymo Nr. 2010/598 3 skyriaus 1 straipsnio a punkte pateikiami paaiškinimai dėl biodegalų tvarumo patikros. Be kita ko, jame įtvirtinta, kad veiklos vykdytojas, turintis pareigą pateikti deklaraciją, pasinaudodamas patikros sistema, užtikrina, kad biodegalai pripažintini tvariais, ir tuo tikslu sudaro sutartis su visos gamybos grandinės operatoriais, taip pat jų įrenginiuose ima mėginius. Patikros sistemą turi prižiūrėti nepriklausomas kontrolierius, kuris tikrina, ar ji tiksli, patikima ir apsaugota nuo sukčiavimo. Tokia priežiūra taip pat apima mėginių metodo ir mėginių ėmimo dažnio vertinimą, taip pat veiklos vykdytojo, turinčio pareigą pateikti deklaraciją, susijusią su jo patikros sistema, pateiktos informacijos vertinimą; nepriklausomas kontrolierius išduoda pažymą su savo nuomone apie tą sistemą. Vyriausybė arba jos paskirta institucija gali patvirtinti papildomas priemones, susijusias su patikros sistema ir vykdoma jos priežiūra.

15. Pagal Nutarimo 2011/1088 14 straipsnį biodegalų tvarumo patikros sistema yra MB tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip nurodyta Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje. Energijos agentūra gali patvirtinti papildomas priemones, susijusias su patikros sistema ir vykdoma jos priežiūra.

16. Energijos agentūra šiuo įgaliojimu pasinaudojo priimdama STEMFS 2011/2. 3 skyriaus 2 straipsnyje numatyta, kad veiklos vykdytojas, turintis pareigą pateikti deklaraciją, per savo patikros sistemą garantuoja biodegalų atsekamumą nuo pirminių žaliavų auginimo, sukūrimo arba surinkimo vietos iki biodegalų sunaudojimo arba iki to momento, kai jie apmokestinami.

17. STEMFS 2011/2 3 skyriaus 3 straipsnis išdėstytas taip:

„Pagal Nutarimo dėl tvarumo kriterijų 14 straipsnio 1 dalies 3 punktą masės balansas taikomas vietoje su aiškiais ribomis ir vykdomas per prie gamybos grandinės pritaikytą laikotarpį.

8 — *Lagen* (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (toliau – Įstatymas Nr. 2010/598).

9 — *Förordning* (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen (toliau – Nutarimas 2011/1088).

10 — *Statens energimyndighets föreskrifter om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen* (toliau – STEMFS 2011/2).

Visi veiklos vykdytojo, turinčio pareigą pranešti, akcizais apmokestinamų prekių sandėliai pagal Įstatymą (1994:1766) dėl energijos apmokestinimo (*Lagen (1994:1766) om skatt på energi*) gali būti laikomi vieta, kaip ji suprantama pagal pirmą pastraipą.“

II – Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18. *E.ON Biofor Sverige* AB bendrovė (toliau – *E.ON Biofor*) perka tvarias dujas iš susijusios bendrovės Vokietijoje ir siunčia į Švediją per Daniją, išsaugodama jų nuosavybę visais etapais. Kaip matyti iš jos nurodytų faktų, Vokietijos susijusi bendrovė įleidžia biudujas į Vokietijos dujų tinklą aiškiai nustatytame taške, kuriame biudujų nuosavybė pereina Švedijos bendrovei *E.ON Biofor* – ji tuomet paima atitinkamą jų kiekį iš dujų tinklo taip pat vienareikšmiškai ir aiškiai nustatytame taške (dujų tinklo Vokietijos ir Danijos pasienio punktas). Dujos palieka Danijos dujų tinklą Dragör ir patenka į Švedijos tinklą.

19. Už kiekvieną įleidimą į nacionalinį dujų tinklą ir išleidimą iš jo atsako vienintelis ekonominės veiklos vykdytojas, kuris privalo turėti tiekimo ar pirkimo pasienio punkte sutartį, dėl to tų pačių kiekių negalima parduoti ar pirkti du kartus, nes tai išbalansuotų sistemą. Kiekvienai iki nacionalinių tinklų pasienio punkto visiškai pristatytai siuntai suteikiamas *REDCert DE* tvarumo sertifikatas, išduotas pagal Vokietijos nacionalinę sistemą taikant MB metodą. Sertifikatas garantuoja, kad atgabentos biudujos atitinka tvarumo kriterijus ir nebuvo parduotos tretiesiems asmenims. Sertifikatas išduodamas tik vieną kartą, *E.ON Biofor* jį tiesiogiai suteikia Vokietijos susijusi bendrovė.

20. Pagal STEMFS 2011/2 3 straipsnį 2013 m. rugsėjo 3 d. Energijos agentūra įpareigojo *E.ON Biofor* pakeisti savo biudujų tvarumo patikros sistemą taip, kad būtų užtikrinta, kad MB būtų vykdomas „vietoje su aiškiais ribomis“.

21. Energijos agentūra mano, kad, išsaugant tvarumo charakteristikas, galima įleisti tvarias biudujas į Švedijos dujų tinklą ir parduoti atitinkamą kiekį kaip tvarias dujas bet kurioje Švedijos vietoje, nepaisant to, kad tai jau nebus tos pačios fizinės dujos. Vis dėlto įpareigojime, skirtame *E.ON Biofor*, Energijos agentūra pripažino, kad tokios pačios taisyklės negali būti taikomos už šalies ribų.

22. Energijos agentūros nuomone, importuojant biudujas per gamtinių dujų tinklą nesilaikoma MB metodo reikalavimo, nes pagal STEMFS 3 skyriaus 3 straipsnį šis metodas netaikomas „vietoje su aiškiais ribomis“. Todėl *E.ON Biofor* į Švediją importuotos biudujos negalėjo būti įtrauktos į jos tvarumo patikros sistemą¹¹.

23. *E.ON Biofor* Energijos agentūros sprendimą apskundė prašymą pateikti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui; ji prašė panaikinti įpareigojimo 4 punktą, tačiau teismas atmetė šį prašymą.

24. Išnagrinėjęs pateiktus argumentus *Förvaltningsrätten i Linköping* (Linšiopingo pirmosios instancijos administracinis teismas, Švedija) sustabdė bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikė tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje vartojamas „masės balanso“ ir „mišinio“ sąvokas reikia aiškinti taip, kad valstybės narės privalo leisti prekybą biudujomis tarp valstybių narių per bendrą dujų tinklą?

11 — Taigi importuotos biudujos pagal Švedijos teisę nebelaikomos tvarioms dujoms ir prarandama galimybė pasinaudoti Įstatyme (1994:1776) dėl energijos apmokestinimo (*Lagen (1994:1776) om skatt på energi*) numatytais mokesčio lengvatomis, dėl kurių biudujos gali būti parduodamos konkurencingomis kainomis, palyginti su dujomis, gautomis iš iškastinio kuro.

2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar atitinkama direktyvos nuostata yra suderinama su SESV 34 straipsniu, neatsižvelgiant į tai, jog tikėtina, kad jos taikymas turėtų prekybą ribojantį poveikį?“

25. Abi pagrindinės bylos šalys, Europos Parlamentas, Taryba, Komisija ir Nyderlandų bei Estijos vyriausybės pateikė rašytines pastabas. *E.ON Biofor*, Energijos agentūra ir trys Europos institucijos dalyvavo teismo posėdyje, kuris įvyko 2016 m. spalio 26 d.

III – Šalių argumentai

A – Dėl pirmojo klausimo

26. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos nuomone, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje tik reikalaujama naudoti MB kaip techninį procesą siekiant patikrinti, ar tenkinami tvarumo kriterijai. Minėtoje nuostatoje tik nustatomos būtinausios sąlygos, kurių turi patenkinti valstybės narės, taikydamos MB metodą. Tarp šių sąlygų nėra jokių geografinių apribojimų, todėl valstybės turi diskreciją numatyti, ar MB metodas taikomas Bendrijos biodujų vidaus prekybai per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą.

27. Minėtų Sąjungos institucijų nuomone, 18 straipsnio 1 dalis yra neutrali atsižvelgiant į Bendrijos vidaus prekybą biodujomis, kuri nepatenka į jos materialinę taikymo sritį. Pasak Komisijos, Direktyvoje 2009/28 nėra jokios nuostatos dėl laisvo prekių judėjimo, kuri įpareigotų valstybes narės teisėtai parduodamas biodujas parduoti kaip tvarias ir kitose valstybėse narėse.

28. Taigi jos mano, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies negalima aiškinti taip, kad valstybės narės privalo leisti prekiauti kaip tvariomis biodujomis, importuotomis iš kitų valstybių narių per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą.

29. Nyderlandų vyriausybė pritaria šiam teiginiui, be to priduria, kad jeigu Švedija pripažįsta galimybę naudoti MB procesą nacionaliniame dujotiekio tinkle, taip pat turėtų pripažinti tokią galimybę ir dėl iš kitų valstybių narių importuotų biodujų. Tokią išvadą pagrindžia, be kita ko, tai, kad egzistuoja savanoriškos nacionalinės ir tarptautinės sistemos, kurias Komisija pripažįsta, kaip matyti iš Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalies, ir kurios skatina tarpvalstybinę biodujų prekybą.

30. *E.ON Biofor* mano, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 daliai prieštarauja nacionalinės teisės aktai, kuriais draudžiama prekiauti kaip tvariomis iš kitos valstybės narės dujotiekiu importuotomis biodujomis, jeigu toks importas atitinka MB sistemos naudojimo reikalavimus.

31. *E.ON Biofor* nuomone, šiuo atveju importas iš Vokietijos į Švediją atitinka minėtus reikalavimus. Dujotiekio tinkle sumaišomos skirtingo tvarumo charakteristikas turinčios dujos ir užtikrinamas fizinis gamybos ir sunaudojimo ryšys, nes biodujos įleidžiamos ir išleidžiamos bendrame nacionalinių dujotiekių tinkle, kurį galima apibrėžti kaip fizinę erdvę su aiškiais ribomis.

32. Be to, *E.ON Biofor* tvirtina, kad jos pateikiami sertifikatai leidžia Energetikos agentūrai patikrinti, ar visos iš mišinio Švedijoje paimamos siuntos turi tas pačias tvarumo charakteristikas kaip ir į tą patį mišinį Vokietijoje įmaišomos siuntos.

33. *E.ON Biofor* mano, kad jos aiškinimas atitinka Sąjungos teisės aktų leidėjo tikslus, nes biodujų transportavimas dujotiekiu mažiau teršia aplinką ir yra pigesnis nei transportavimas keliais, laivais ar geležinkeliais. Tarpvalstybinė prekyba skatina jų naudojimą ir turi teigiamą poveikį šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimui, kurio siekiama pagal Direktyvą 2009/28. Atvirkščiai, MB metodo netaikymas Bendrijos biodujų vidaus prekybai dujotiekiu padidintų biodujų transportavimo sąnaudas.

34. Estijos vyriausybė ir Energijos agentūra laikosi priešingos pozicijos. Jų nuomone, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies tikslas nėra Sąjungoje suderinti biudujų prekybą, dėl to jos negalima aiškinti taip, kad valstybės narės privalo taikyti MB metodą bendru nacionalinių dujotiekių tinklu importuotoms biudujoms.

35. Pasak Energijos agentūros, MB metodas reikalauja biudujų atsekamumo nuo jų pagaminimo iki sunaudojimo kontrolės, ji turi būti atliekama „vietoje su aiškiais ribomis“, kur kontrolės institucija galėtų patikrinti į mišinį įleistų ir išleistų biudujų siuntų tvarumą. Tokia kontrolė neįmanoma bendrame nacionalinių dujotiekių tinkle, nes nėra tai prižiūrinčios Europos institucijos. Šiuo atveju MB metodo taikymas iš tikrųjų prilygtų leidimui naudoti parduodamų sertifikatų sistemą (*book and claim*).

B – B – Dėl antrojo klausimo

36. Dėl Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies galiojimo Parlamentas ir Taryba mano, kad ji neriboja biudujų prekybos Bendrijos viduje, dėl to neprieštarauja lygiaverčių kiekybiniam importo apribojimams priemonių draudimui (SESV 34 straipsnis). Parlamentas ir Taryba priduria, kad jeigu 18 straipsnio 1 dalis lemtų minėtus apribojimus, jie būtų pateisinami privalomuoju aplinkos apsaugos reikalavimu ir atitiktų proporcingumo principą.

37. Komisija ir Estijos vyriausybė tvirtina, kad MB metodo naudojimas sudaro kliūtį Bendrijos vidaus prekybai biudujomis, iš esmės prieštaraujančią SESV 34 straipsniui, bet pateisinamą dėl aplinkos apsaugos. Sąjungos teisės aktų leidėjas nepasinaudojo diskrecija neproporcingai, pasirinkęs MB metodą kaip biudujų tvarumo kontrolės metodą. Energijos agentūra, kuri taip pat pritaria šiam argumentui, kaip papildomą pateisinimą nurodo poreikį užtikrinti energijos tiekimą.

38. Vis dėlto *E.ON Biofor* mano, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalis prieštarautų SESV 34 straipsniui, jeigu būtų pripažinta, kad joje nustatytas išsamus suderinimas ir kad ji negarantuoja laisvo tvarių biudujų judėjimo dujotiekiais Bendrijos viduje. Be to, *E.ON Biofor* priduria, kad Švedijos priemonė, kuri leidžia taikyti MB metodą Švedijos kilmės biudujoms nacionaliniame dujotiekio tinkle ir draudžia jį taikyti per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą importuotoms biudujoms, pažeidžia SESV 34 straipsnį. Jos nuomone, toks apribojimas yra diskriminuojamojo pobūdžio ir negalėtų būti pateisinamas aplinkos apsauga ar energijos tiekimo saugumu, nes nesilaikoma proporcingumo principo.

IV – Prejudicinių klausimų analizė

39. Kadangi prašymu priimti prejudicinį sprendimą siekiama, kad būtų išaiškintos Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje vartojamos „masės balanso“ ir „mišinio“ sąvokos ir priimtas sprendimas dėl minėtos nuostatos suderinamumo su SESV 34 straipsniu, manau, būtina pateikti kelias preliminarines pastabas dėl minėtų sąvokų.

40. Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje reikalaujama naudoti MB metodą, siekiant patikrinti, ar tenkinami tvarumo kriterijai, įtvirtinti minėtos direktyvos 17 straipsnio 2–6 dalyse; juos biudujos turi atitikti, kad būtų laikomos tvariais biodegalais.

41. Šis kvalifikavimas arba „ekologiškas ženklas“ yra *conditio sine qua non*, kad į biodegalų sunaudojimą būtų atsižvelgta siekiant: a) įvertinti valstybių narių įsipareigojimų sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį laikymąsi; b) įvertinti įsipareigojimų naudoti atsinaujinančių šaltinių energiją laikymąsi; ir c) pasinaudoti įvairaus pobūdžio parama, valstybių narių numatyta siekiant skatinti atsinaujinančiosios energijos naudojimą.

42. Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 2–6 dalių tvarumo kriterijų tikslas yra apsaugoti, kad didelės ekologinės vertės zonos¹² nebūtų skirtos biomasei, iš kurios gaminami biodegalai, gaminti. Be to, žaliavos, naudojamos biodujų gamybai, turi atitikti Bendrijos žemės ūkio teisės aktų aplinkosaugos reikalavimus¹³. Biodujų tvarumo kriterijais atsižvelgiama būtent į abu tikslus.

43. Direktyva 2009/28 išsamiai suderinti biodujų tvarumo kriterijai, todėl, kaip matyti iš 17 straipsnio 8 dalies, valstybės narės negali nustatyti papildomų kriterijų ar nenaudoti kurio nors iš įtvirtintųjų Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje¹⁴.

44. Savaiame suprantama, kad reikia patikrinti, ar į rinką išleidžiamos biodujos atitinka tvarumo kriterijus, o tai padaryti galima taikant skirtingas technikas ir procedūras, tarp kurių – Direktyvoje 2009/28 pasirinktas MB metodas. Dėl tokio pasirinkimo atmetas:

- Tapatumo išsaugojimo metodas, kurį taikant draudžia maišyti biodegalus tarpusavyje arba su kitos rūšis biodegalais, nes pagal jį reikalaujama, kad biodegalai išliktų griežtai atskirti ir būtų identifikuotini nuo pagaminimo etapo iki sunaudojimo. Sąjungos teisės aktų leidėjas šio metodo nepatvirtino dėl didelių administracinių ir transporto išlaidų¹⁵.
- Parduodamų sertifikatų metodas (*book and claim*)¹⁶, kuris tiekėjams leistų įrodyti, kad į rinką tiekama kuro siunta gauta iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Taikant šį metodą nebūtų tiesioginio ryšio tarp į rinką tiekiamų biodegalų ir jų gamybos iš biomasės, atitinkančios tvarumo kriterijus, todėl ūkio subjektai neturėtų pateikti jokių jų atsekamumo įrodymų ir jų administracinės išlaidos būtų minimalios.

45. Kaip minėjau, Sąjungos teisės aktų leidėjas pasirinko MB metodą kaip tarpinį minėtų dviejų metodų variantą, nes šis metodas leidžia maišyti skirtingus biodegalus juos teikiant į rinką, taip pat užtikrina jų atsekamumą nuo kilmės šaltinio iki sunaudojimo. MB metodas įpareigoja pardavėją turėti dokumentus, parodančius, kad toks pats degalų kiekis, koks išleistas iš skirstymo tinklo, bus įleistas į minėtą tinklą ir jis gautas paisant Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 2–6 dalies tvarumo kriterijų. Administracinės šio metodo taikymo išlaidos yra didesnės nei parduodamų sertifikatų metodo, bet jis yra veiksmingesnis skatinant biodegalų gamybą¹⁷.

12 – Pavyzdžiui, labai didelės biologinės įvairovės žemės plotai (neliesti miškai ir miškingos vietovės; gamtos, gyvūnų rūšių, retų, galinčių išnykti arba nykstančių ekosistemų apsaugos teritorijos; didelės biologinės įvairovės pievos ir ganyklos) arba žemės, kuriose yra didelių anglies sandėpų (šlapžemės, ištisai mišku arba aukštais medžiais apaugusios vietovės) ir durpynai.

13 – 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009, nustatantis bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatantis tam tikras paramos schemas ūkininkams, iš dalies keičiantis [r]eglamentus (EB) Nr. 1290/2005, (EB) Nr. 247/2006, (EB) Nr. 378/2007 ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1782/2003 (OL L 30, 2009 1 31, p. 16).

14 – Tokios nuomonės laikosi Komisija savo komunikate dėl praktinio biodegalų ir skystųjų bioproduktų tvarumo schemos taikymo ir biodegalų apskaitos taisyklių (OL C 160, 2010, p. 8).

15 – Lyginamąją šių trijų metodų privalumų ir trūkumų analizę galima rasti: *Final report for Task 1 in the context of the project ENER/C1/2010-431*, J. Van de Staaij, A. Van den Bos, G. Toop, S. Alberici, I. Yildiz *Analysis of the operation of the mass balance system and alternatives*, 2012.

16 – Žr. 2008 m. sausio 23 d. Dokumentą SEC/2008/0085 *final* „Commission staff working document – Impact assessment – Document accompanying the package of implementation measures for the ES’s objectives on climate change and renewable energy for 2020“, p. 148.

17 – Šiuo klausimu Direktyvos 2009/28 76 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad rinkos dalyvių elgesio pokyčiai „Ivyks tik tuo atveju, jei, palyginti su tų kriterijų neatitinkančiais produktais, biodegalams ir skystiesiems bioproduktams, kurie atitinka nustatytus kriterijus, būtų taikomos patrauklesnės kainos. Pagal masės balanso metodą, naudojama tikrinant, ar laikomasi nustatytų kriterijų, tarp tvarumo kriterijus atitinkančių biodegalų bei skystųjų bioproduktų gamybos ir biodegalų bei skystųjų bioproduktų suvartojimo Bendrijoje egzistuoja ryšys, užtikrinantis atitinkamą pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą ir patrauklesnę kainą, palyginti su sistemomis, kur tokio ryšio nėra. Siekiant užtikrinti, kad tvarumo kriterijus atitinkantys biodegalai ir skystieji bioproduktai galėtų būti parduodami brangiau, atitiktis tokiems kriterijams turėtų būti tikrinama taikant masės balanso metodą. Tokiu būdu būtų išsaugotas sistemos vientisumas ir tuo pačiu [kartu] pramonei nebūtų užkrauta nepagrįsta našta“.

46. Kaip matyti iš Direktyvos 2009/28 76 konstatuojamosios dalies, Komisija turėtų apvarstyti ir kitas biodegalų patikros procedūras ir 2010 ir 2012 m. pateikti ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai (18 straipsnio 2 dalis) dėl MB metodo taikymo ir dėl galimybės leisti taikyti kitus metodus. Jos ataskaitoje padaryta išvada, kad MB metodas ir toliau yra tinkamiausias¹⁸.

47. Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje, mano nuomone, iš dalies suderintos MB metodo taikymo taisyklės¹⁹, nustatant joje bent tris sąlygas, t. y. taikant šį metodą:

- turi būti leidžiama maišyti skirtingomis tvarumo charakteristikomis pasižyminčių žaliavų ar biodegalų siuntas,
- turi būti reikalaujama, kad informacija apie a punkte nurodytų siuntų tvarumo charakteristikas ir dydžius ir toliau būtų priskiriama mišiniui; ir
- turi būti numatyta, kad visų iš mišinio pašalintų siuntų suma turėtų tas pačias tvarumo charakteristikas esant tam pačiam jų kiekiui kaip visų į mišinį įmaišytų siuntų suma.

48. Dėl šio dalinio suderinimo Direktyva 2009/28 leidžia įgyvendinti MB metodą, alternatyviai taikant:

- kiekvienos valstybės narės kompetentingos institucijos įtvirtintą nacionalinę schemą pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 3 dalį,
- Komisijos pripažįstamas nacionalines arba tarptautines savanoriškas schemas pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4–5 dalies reikalavimus,
- tarptautinę schemą, numatytą dvišaliame arba daugiašaliame Sąjungos ir trečiųjų šalių sudarytame susitarime, ir Komisijos tuo tikslu pripažintą.

49. Šiuo metu Sąjunga nėra pasirašiusi jokio susitarimo su trečiosiomis šalimis ir MB metodas taikomas per nacionalines schemas (kaip šioje byloje – Švedijos) arba pagal iki šiol Komisijos patvirtintas devyniolika savanoriškų schemų²⁰.

A – Pirmasis prejudicinis klausimas: Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies išaiškinimas

50. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmuoju prejudiciniu klausimu siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį, kiek joje numatytas MB metodo taikymas, įpareigojama leisti prekybą biodujomis tarp valstybių narių per bendrą dujų tinklą.

51. Kaip minėta, byla pradėta dėl reikalavimo taikyti MB „vietoje su aiškiais ribomis“ Švedijoje ir dėl šios priežasties Energijos agentūra pranešė *E.ON Biofor*, kad bendras nacionalinių dujotiekių tinklas neatitinka šio reikalavimo.

18 — Žr. 2011 m. sausio 31 d. Dokumentą SEC/2010/0129 final, *Commission Staff Working Document Report on the operation of the mass balance verification method for the biofuels and bioliquids sustainability scheme in accordance with Article 18(2) of Directive 2009/28/EC*.

19 — Komisijos komunikate dėl savanoriškų schemų ir ES biodegalų ir skystųjų bioproduktų tvarumo schemas numatytyjų verčių (OL C 160, 2010, p. 1) pateikiama papildomų paaiškinimų dėl MB metodo taikymo, kaip procedūros, kuri užtikrina biodegalų kilmės patvirtinimą ir kuri leidžia užtikrinti tvarumo kriterijų laikymosi nuo pagaminimo etapo iki galutinio sunaudojimo atsekamumą. Komisija patikslino, kad masės balanso sistema – tai sistema, pagal kurią „tvarumo charakteristikos“ ir toliau priskiriamos „siuntoms“ ir jei sumaišomos skirtingų tvarumo charakteristikų siuntos, mišiniui ir toliau priskiriama informacija apie skirtingą kiekvienos siuntos dydį ir tvarumo charakteristikas. Jei mišinys išskaidomas, kiekvienai iš jo pašalintai siuntai gali būti taikomos bet kokios tvarumo charakteristikos (susietos su dydžiu), jeigu kiekvienas visų iš mišinio pašalintų siuntų tvarumo charakteristikų rinkinys yra vienodo dydžio.

20 — Žr.: <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/renewable-energy/biofuels/voluntary-schemes>.

52. Iš tikrųjų Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje tarp MB reikalavimų nenurodyta būtinybė jį vykdyti vietoje su aiškiais ribomis. „Vieta“ minima 2010 m. Komisijos komunikate, kuriame aptariant skirtingus pavidalus, kuriuos gali įgyti biodegalų mišinys, patvirtinama, kad „<...> siuntos paprastai liečiasi <...> talpykloje, perdirbimo ar logistikos infrastruktūroje ar vietoje (apibūdinamoje kaip aiškiai apibrėžtas ribas turinti geografinė vieta, kurioje produktai gali būti maišomi)“²¹.

53. Iš tokio Komisijos patikslinimo negalima daryti išvados apie jokią papildomą reikalavimą šalia tų, kurie numatyti Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje dėl MB metodo taikymo. Todėl galima maišyti skirtingų tvarumo lygių biodujas ar biodujas su dujomis, gaunamomis iš iškastinio kuro, o maišoma geografinėje vietoje, kur tai galima atlikti (talpykloje, perdirbimo ar logistikos infrastruktūroje, dujotiekiuose ir kt.).

54. Kadangi Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje numatyti tik pagrindiniai MB metodo taikymo techniniai reikalavimai, kuriuos jau minėjau²², jų poveikis Bendrijos vidaus prekybai biodujomis dujotiekiais yra neutralus. Pritariu Komisijai, Tarybai ir Parlamentui, kad ši nuostata nenustato ir nedraudžia minėto metodo taikymo tarpvalstybinei biodujų prekybai.

55. Valstybės narės turi nustatyti MB metodą reglamentuojančias nuostatas, leidžiančias jo taikymą užtikrinant Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies sąlygų laikymąsi. Taigi jos gali nustatyti, kad MB turi būti taikomas gamybos vietose arba nacionaliniame dujotiekių tinkle (kaip įtvirtino Švedija, Vokietija ir Nyderlandai), arba bendrame nacionalinių dujotiekių tinkle, jeigu įmanoma užtikrinti biodegalų kilmės patvirtinimą ir atsekamumą.

56. Visiškas tvarumo kriterijų suderinimas, pareiga taikyti MB siekiant patikrinti, ar biodujos atitinka tuos kriterijus, ir dalinis MB taikymo techninių sąlygų suderinimas, be abejonės, sudaro palankias sąlygas šių biodegalų vidaus prekybai. Direktyvos 2009/28 94 konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodytas jos 17 ir 18 straipsnių suderinimo tikslas, įvardijant, kad teisinis jų priėmimo pagrindas yra Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsnis (SESV 114 straipsnis) ir kad jie „palengvina prekybą <...> biodegalais ir skystaisiais bioproduktais tarp valstybių narių“.

57. Tačiau, kaip savo pastabose pažymi Komisija, Direktyvoje 2009/28 nėra jokios nuostatos dėl besąlygiškai laisvo biodujų judėjimo tarp valstybių narių ir jos gali nustatyti skirtingas MB taikymo schemas, galinčias apriboti tvarių biodujų Bendrijos vidaus prekybą. Reikėjo visiškai suderinti MB metodo taikymo sąlygas siekiant, kad visos nacionalinės schemos būtų panašios, ir taip pagal bet kurią iš jų būtų užtikrintas laisvas teisėtai į rinką pateikiamų biodujų judėjimas.

58. Kadangi visiško suderinimo nėra, ekonominės veiklos vykdytojams tarpvalstybinis laisvas biodujų judėjimas gali būti užtikrinamas tik pasinaudojus Komisijos pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalį patvirtintomis savanoriškomis patikros schemomis. Energijos agentūra pripažįsta, kad šiame kontekste tvarių biodujų, importuotų pateikiant vieną iš minėtų sertifikatų, priėmimas nekelia jokių problemų²³, jeigu jis apima tarpvalstybinę prekybą, kaip yra *International Sustainability and Carbon Certification* (ISCC), *ES REDcert* ir NTA 8080 schemų atveju²⁴.

21 — Komisijos komunikato, nurodyto 19 išnašoje, 2.2.3 dalis.

22 — Žr. šios išvados 47 punktą.

23 — Rašytinių pastabų 30–32 punktai.

24 — 2016 m. rugpjūčio 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/1361 dėl schemos „International Sustainability & Carbon Certification“ pripažinimo tinkama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 98/70/EB ir 2009/28/EB nustatytų tvarumo kriterijų atitikčiai įrodyti (OL L 215, 2016, p. 33); 2012 m. liepos 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2012/432/ES, kuriuo pripažįstama, kad schema „REDcert“ tinka atitikčiai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 98/70/EB ir 2009/28/EB nustatytiems tvarumo kriterijams įrodyti (OL L 199, 2012, p. 24); ir 2012 m. liepos 31 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2012/452/ES, kuriuo pripažįstama, kad schema „NTA 8080“ tinka atitikčiai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 98/70/EB ir 2009/28/EB nustatytiems tvarumo kriterijams įrodyti (OL L 205, 2012, p. 17).

59. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje vartojamų sąvokų „masės balansas“ ir „mišinys“ aiškinimas nedraudžia valstybėms narėms ir jų neįpareigoja besąlygiškai leisti prekiauti tvariomis biodujomis per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą.

B – Antrasis prejudicinis klausimas: dėl Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies atitikties SESV 34 straipsniui

60. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo klausia dėl galimos Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies neatitikties SESV 34 straipsniui, kuriuo draudžiamos lygiavertės kiekybiniam importui apribojimams priemonės.

61. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką SESV 34 straipsnio draudimas „taikomas ne tik nacionalinėms priemonėms, bet ir Sąjungos institucijų priimtoms priemonėms“, todėl jo turi būti paisoma ir antrinės teisės aktuose²⁵.

62. Vis dėlto šis draudimas Sąjungos institucijoms taikomas ne taip griežtai kaip valstybėms narėms²⁶, nes Teisingumo Teismas šioms institucijoms pripažįsta didelę diskreciją įgyvendinant jų suderinimo kompetenciją prekių gamybos ir jų tiekimo į rinką srityje. Todėl jos gali priimti taisykles, pagal kurias Bendrijos vidaus prekybai laikinai būtų taikomi apribojimai prieš juos galutinai panaikinant²⁷.

63. MB metodo taikymas siekiant patikrinti, ar biodujos atitinka tvarumo kriterijus, kaip to reikalaujama pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį, sudaro kliūčių Bendrijos vidaus prekybai šiomis prekėmis, nes ekonominės veiklos vykdytojus įpareigoja prisiimti papildomą administracinę ir finansinę naštą, kurios nebūtų, jeigu būtų pasirinktas parduodamų sertifikatų metodas (arba netgi visiškas reguliavimo panaikinimas, dėl kurio ekonominės veiklos vykdytojams būtų suteikta visiška laisvė jų biodujų tvarumą įrodyti kitais būdais).

64. Be to, kaip minėta, dalinis MB metodo klausimo suderinimas Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje suteikia valstybėms narėms galimybę sukurti skirtingas jo taikymo schemas, todėl pagal nacionalinę schemą tvariomis pripažintos biodujos gali būti tokiomis nepripažintos kitoje valstybėje narėje. Visiškas suderinimas būtų leidęs išvengti tokių techninių kliūčių ir užtikrinti, kad kartą vienoje valstybėje narėje teisėtai pagamintos ir į rinką pateiktos tvarios biodujos su tokiu pačiu „ženklų“ galėtų patekti į kitas Sąjungos šalis ir būti jose platinamos.

25 — 1984 m. gegužės 17 d. Sprendimas *Denkavit Nederland* (15/83, EU:C:1984:183, 15 punktas); 2005 m. liepos 12 d. Sprendimas *Alliance for Natural Health* ir kiti (sujungtos bylos C-154/04 ir C-155/04, EU:C:2005:449, 47 punktas) ir 2012 m. liepos 12 d. Sprendimas *Association Kokopelli* (C-59/11, EU:C:2012:447, 80 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato Bot išvadą byloje *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:37), kurioje siūloma pripažinti negaliojančia Direktyvos 2009/28 3 straipsnio 3 dalį dėl SESV 34–36 straipsnių pažeidimo, nes pagal ją valstybėms narėms suteikiami įgaliojimai drausti ar riboti galimybę naudotis jų paramos schemomis „žaliosios“ elektros energijos gamintojams, kurių įrenginiai yra kitoje valstybėje narėje.

26 — Pavyzdžiui, 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendime *Arnold André* (C-434/02, EU:C:2004:800, 59 punktas), Teisingumo Teismas tvirtino: „Direktyvos 2001/37 8 straipsnyje nustatytas ora[liai] varto[ti] skirto tabako prekybos draudimas yra vienas iš EB 28 straipsnyje [dabar – SESV 34 straipsnis] nurodytų apribojimų, tačiau, kaip nurodyta šio sprendimo 56 punkte, jis vis dėlto pateisinamas žmonių sveikatos apsauga. Todėl neturėtų būti manoma, kad jis nustatytas pažeidžiant EB 28 straipsnio [dabar – SESV 34 straipsnis] nuostatas“.

27 — Pagal nusistovėjusią teismo praktiką: „sriityje, kaip antai nagrinėjamoje šioje byloje, kurioje būtina priimti politinius, ekonominius ir socialinius sprendimus ir privaloma atlikti sudėtingus vertinimus, Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikiama didelė diskrecija. Todėl tik akivaizdžiai netinkamas šioje srityje nustatytos priemonės pobūdis atsižvelgiant į kompetentingų institucijų siekiamą tikslą gali turėti įtakos tokios priemonės teisėtumui“. Žr., be kita ko, 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimą *Philip Morris Brand ir kt.* (C-547/14, EU:C:2016:325, 166 punktas) ir 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* (C-491/01, EU:C:2002:741, 123 punktas).

65. Vis dėlto Bendrijos vidaus prekybos apribojimai, susiję su MB metodo taikymu (galimai prieštaraujantys SESV 34 straipsnyje numatytam draudimui), gali būti pateisinami privalomais aplinkos apsaugos reikalavimais ir jais turi būti paisoma proporcingumo principo. Argumentai, kuriuos pateiksiu toliau dėl nacionalinės teisės akto, įpareigojančio Švedijoje taikyti MB metodą vietoje su aiškiais ribomis, taip pat svarbūs ir šioje analizės stadijoje; skirtumas tik tas, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnyje numatytos nuostatos yra visuotinai taikomos visoms valstybėms narėms be jokio diskriminacijos ar protekcionizmo aspekto, kuris pažeistų proporcingumo kriterijų.

66. Be to, nors Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje numatytas laikinas biodujų Bendrijos vidaus prekybos apribojimas, tuo pat metu jis sudaro palankias sąlygas ilgalaikiai šios prekybos plėtrai, ir tai, remiantis minėta Teisingumo Teismo praktika, neleidžia jo laikyti lygiaverčio poveikio priemone, prieštaraujančia SESV 34 straipsniui. Tokią išvadą pagrindžia kelios priežastys.

67. Visų pirma, kaip minėta, MB metodas mažiau apsunkina Bendrijos vidaus prekybą nei tapatumo išsaugojimo metodas²⁸ ir kartu leidžia kontroliuoti tvarių biodujų atsekamumą.

68. Antra, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalyje veiklos vykdytojams suteikiama galimybė naudotis nacionalinėmis ir tarptautinėmis savanoriškais schemomis taikant MB sistemą, jei Komisija jas patvirtino. Tokios savarankiškos schemos gali būti taikomos tiek vidaus prekybai šalies viduje, tiek Bendrijos vidaus prekybai. Jomis besinaudojantys veiklos vykdytojai pagal minėtos direktyvos 18 straipsnio 7 dalį turi garantiją²⁹, kad biodujas, kurių tvarumas buvo patvirtintas taikant MB metodą pagal bet kurią iš minėtų savanoriškų schemų, kitoje valstybėje narėje bus galima pateikti į rinką pagal nacionalinę schemą tokiais pačiais sąlygomis kaip taikant MB metodą patikrintas nacionalinės kilmės biodujas.

69. Trečia, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 9 dalyje numatyta galimybė MB metodą ateityje pakeisti kitu mažiau Bendrijos vidaus prekybą ribojančiu metodu, ir tai galėtų būti parduodamų sertifikatų metodas. Ši nuostata rodo, kad MB metodas yra pirmas biodujų Bendrijos vidaus prekybą skatinantis žingsnis, nors laikinai ir sukelia tam tikrų kliūčių, kurias bus galima vėliau ištaisyti.

70. Taigi, kadangi MB metodo pasirinkimas, atsižvelgiant į sąlygas, kuriomis jis padarytas, yra įvairių ir akivaizdžiai sudėtingų veiksnių (ekonominio ar techninio pobūdžio) vertinimo rezultatas ir man neatrodo, kad šis metodas yra akivaizdžiai netinkama priemonė atsižvelgiant į ja siekiamą tikslą, nėra priežasčių manyti, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalis pažeidžia SESV 34 straipsnį.

C – C – Švedijos teisės aktų suderinamumas su SESV 34 straipsniu

71. Teisingumo Teismas yra pareiškęs, kad Sąjungos lygmeniu išsamiai suderintoje srityje visos nacionalinės priemonės turi būti vertinamos atsižvelgiant į šią suderinimo priemonę, o ne į pirminės teisės nuostatas³⁰. Vis dėlto visos nacionalinės nuostatos, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama ne išsamiai suderinta direktyva, turi atitikti pirminę teisę³¹.

28 — Žr. šios išvados 43 ir 44 punktus.

29 — Priminsiu, kad pagal šią nuostatą: „[j]ei ūkio subjektas pateikia įrodymų ar duomenų, gautų pagal susitarimą ar schemą, dėl kurios pagal 4 dalį buvo priimtas sprendimas, tiek, kiek tas sprendimas taikomas, valstybė narė nereikalauja, kad tiekėjas pateiktų papildomų įrodymų, jog 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai yra įvykdyti, arba pateiktų informaciją apie priemones, nurodytas šio straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje“.

30 — 2014 m. liepos 1 d. Sprendimas *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 57 punktas ir nurodyta teismo praktika).

31 — 2000 m. spalio 12 d. Sprendimas *Ruwet* (C-3/99, EU:C:2000:560, 47 punktas) ir 2003 m. rugsėjo 18 d. Sprendimas *Bosal* (C-168/01, EU:C:2003:479, 25 ir 26 punktai). Dėl visapusiško suderinimo direktyvomis, kurios leidžia labiau saugančias nacionalines priemones, Teisingumo Teismas taip pat mano, kad šios priemonės turi būti suderinamos su SESV 34–36 straipsniuose numatytu draudimu (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimas *Gysbrechts ir Santurel Inter* (C-205/07, EU:C:2008:730, 33–35 punktai)).

72. Kadangi Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje tik iš dalies ir neišsamiai suderinamas MB metodo naudojimas tikrinant biudujų tvarumą, Švedijos nacionalinė schema turi būti išnagrinėta atsižvelgiant į SESV 34 straipsnį.

73. Tiksliau – reikia nustatyti, ar reikalavimas MB taikyti vietoje su aiškiais ribomis, šiuo atveju Švedijos dujotiekio tinkle, bet ne bendrame nacionalinių dujotiekių tinkle, yra lygiavertė kiekybiniam importo apribojimui priemonė, draudžiama pagal SESV 34 straipsnį. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tiesiogiai šio klausimo nekelia, man atrodo būtina jį nagrinėti, kad Teisingumo Teismo atsakymas būtų naudingas sprendžiant pagrindinę bylą.

74. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką SESV 34 straipsnis, kuriuo tarp valstybių narių draudžiamos kiekybiniam importo apribojimams lygiavertės poveikio priemonės, apima bet kokią valstybių narių priemonę, galinčią tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai ar potencialiai sudaryti prekybos kliūčių Bendrijos viduje³².

75. Taigi Energijos agentūros priemonė, taikoma visoms Švedijoje į rinką tiekiamoms tvarioms biudujoms, neatsižvelgiant į jų kilmę, trukdo į bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą importuotoms biudujoms taikyti MB, o tai apsunkina biudujų importą per minėtą tinklą iš kitų valstybių narių arba sudaro jam kliūčių.

76. Jeigu teisėtai pagamintos ir Vokietijoje į rinką tiekiamos biudujos, kurios iš esmės atitinka Direktyvos 2009/28 17 straipsnio tvarumo reikalavimus, negali būti pateiktos į Švediją kaip tvarios biudujos, kai teka dujotiekiu, nacionalinė priemonė riboja importą, todėl prieštarauja SESV 34 straipsniui. Nors, kaip teigia Energijos agentūra, biudujos galėtų būti platinamos kaip netvarios biudujos, jų pelningumas ekonominės veiklos vykdytojui sumažėtų, nes tik tvarioms biudujoms taikomas palankus mokesčių režimas, dėl kurio jos tampa konkurencingos iškastinio kuro atžvilgiu.

77. Energijos agentūros nuomone, Švedijos nuostatos nedraudžia tarpvalstybinės tvarių biudujų, kurias dujotiekiu veiklos vykdytojai gali importuoti iš kitų valstybių narių, naudodamiesi viena iš savanoriškų Komisijos patvirtintų schemų, kaip numatyta Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalyje, prekybos³³. Be to, Energijos agentūra priduria, kad veiklos vykdytojai taip pat gali rinktis kelių, vandens ar geležinkelio transportą ir vėliau tvarias biudujas įleisti į Švedijos dujų tinklą.

78. Nė vienas iš argumentų man neatrodo pakankama priežastis paneigti ribojamąjį priemonės poveikį. Be abejonės, biudujos galėtų būti suskystintos ir eksportuotos į Švediją kelių, vandens ar geležinkelio transporto priemonėmis; jos išsaugotų savo charakteristikas, o siekiant patikrinti jų tvarumą būtų taikomas tapatumo išsaugojimo metodas, bet, kaip pažymėjo *E.ON Biofor*, šios transportavimo priemonės, priešingai nei dujotiekis, gerokai padidina galutinę kainą ir taip *de facto* užkertamas kelias jas importuoti į Švediją, nes tokios biudujos nebebūtų konkurencingos, palyginti su Švedijos kilmės biudujomis³⁴.

32 — Ypač žr. 1974 m. liepos 11 d. Sprendimą *Dassonville* (8/74, EU:C:1974:82, 5 punktas); 2014 m. liepos 1 d. Sprendimą *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 66 punktas); 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Essent Belgium* (C-204/12 a C-208/12, EU:C:2014:2192, 77 punktas) ir 2016 m. rugsėjo 29 d. Sprendimą *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732, 96 punktas).

33 — Žr. šios išvados 68 punktą.

34 — *E.ON Biofor* skaičiavimais, importas sausumos keliu iš Vokietijos į Švediją būtų 25–50 kartų brangesnis nei tų pačių tvarių biudujų importas dujotiekiu.

79. MB metodo taikymas naudojantis savanoriška schema būtų vienintelė ekonominės veiklos vykdytojų galimybė eksportuoti tvarias biudujas į Švediją iš kitų valstybių narių, o Švedijos biudujų gamintojai galėtų pasinaudoti viena iš šių savanoriškų schemų arba nacionaline Švedijos schema, kuri jiems galėtų būti palankesnė. Kad įrodytų savo biudujų tvarumą, *E.ON Biofor* naudojosi nacionaline Vokietijos sistema *REDCert DE* ir, kaip nurodė per teismo posėdį, jei būtų naudojusi savanoriška Komisijos patvirtinta MB patikros sistema, kaip antai *REDCert DE*, būtų patyrusi papildomų išlaidų.

80. Vis dėlto biudujų importo iš kitų valstybių narių per dujotiekio tinklą kliūtis galėtų būti pateisinama vienu iš bendrojo intereso pagrindų, nurodytų SESV 36 straipsnyje, arba privalomaisiais reikalavimais. Teisingumo Teismas pripažino, kad nacionalinės teisės aktas ar praktika, kuri yra lygiavertė kiekybiniam importo apribojimams priemonė, gali būti grindžiama minėtais pagrindais ar reikalavimais. Abiem atvejais, kaip to reikalaujama pagal proporcingumo principą, nacionalinė nuostata turi būti tinkama ja siekiamo tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir neviršyti to, kas būtina jam pasiekti³⁵.

81. Energijos agentūros priemonė palengvina Švedijos biudujų gamintojams MB taikymą, nes leidžia jiems šias dujas maišyti nacionaliniame dujotiekio tinkle taikant MB metodą, o tai mažiau riboja nei tuo atveju, jeigu gamintojai būtų įpareigoti šį metodą taikyti kiekvienoje gamybos vietoje. Taigi agentūra skatina šio atsinaujinančio išteklių energijos naudojimą ir šiuo atžvilgiu tai gali būti pateisinama aplinkos apsauga³⁶, tiksliau tariant, biudujų, kaip atsinaujinančio išteklių energijos, skatinimu³⁷, padedant mažinti išmetamas šiltnamio efektą sukeliančias dujas, kurios yra viena iš pagrindinių klimato kaitos, su kuria Sąjunga ir valstybės narės išpareigojo kovoti, priežasčių³⁸. Švedijos priemonė taip pat yra tinkama siekiant užtikrinti energijos tiekimą, nes padeda patenkinti biudujų, naudojamų kaip transporto degalai, paklausą, o tai ir yra Švedijos finansinių paskatų schemos tikslas.

82. Skatindama aplinkos apsaugą ir apskritai atsinaujinančių išteklių, konkrečiu atveju – biudujų, energijos gamybą minėta priemonė taip pat netiesiogiai prisideda prie žmonių ir gyvūnų sveikatos ir gyvybės, taip pat augalų apsaugos, o tai yra bendrojo intereso pagrindai, nurodyti SESV 36 straipsnyje³⁹.

83. Vis dėlto Švedijos Energijos agentūros sprendimas turi atitikti proporcingumo principą, o tai reiškia, kad jis turi būti tinkamas juo siekiamų tikslų įgyvendinimui užtikrinti ir neviršyti to, kas būtina jam pasiekti.

84. Nemanau, kad MB metodo taikymas vien Švedijos dujotiekio tinklui, neįtraukiant bendro ES valstybių narių nacionalinių dujotiekio tinklo, yra griežtai būtinas skatinant tvarių biudujų naudojimą Švedijoje. Greičiau atvirkščiai, jis lemia negalėjamą *de facto* į Švediją importuoti biudujų iš kitų valstybių narių, nors toks importas padidintų biudujų pasiūlą ir skatintų naudoti daugiau šių biodegalų.

35 — Ypač žr. 2014 m. liepos 1 d. Sprendimą *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 76 punktas) ir 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimą *Komisija / Austrija* (C-524/07, EU:C:2008:717, 54 punktas).

36 — Pagal šalių pateiktus duomenis biudujos, kurios naudojamos kaip transporto biodegalai, yra daug mažiau teršiantis kuras nei benzinas ar dyzeliniai degalai, nes išmeta 93 % mažiau anglies dioksido energijos vienetui.

37 — Žr. 2001 m. kovo 13 d. Sprendimą *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160, 73 punktas); 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Essent Belgium* (C-204/12 a C-208/12, EU:C:2014:2192, 91 punktas) ir 2016 m. rugsėjo 29 d. Sprendimą *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732, 84 punktas).

38 — Jų naudojimo padidėjimas, kaip aiškiai patvirtinta Direktyvos 2009/28 1 konstatuojamoje dalyje, yra svarbi priemonių paketo, skirta mažinti šioms išlankoms, laikytis Kioto protokolo ir sparčiau siekti jame nustatytų tikslų, dalis. Žr. 2013 m. rugsėjo 26 d. Sprendimą *BV & Cie* (C-195/12, EU:C:2013:598, 56 punktas) ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Essent Belgium* (C-204/12–C-208/12, EU:C:2014:2192, 92 punktas).

39 — 2001 m. kovo 13 d. Sprendimas *PreussenElektra* (C-379/98, EU:C:2001:160, 75 punktas) ir 2014 m. liepos 1 d. Sprendimas *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 80 punktas).

85. Sunku rasti pakankamai priežasčių, dėl kurių Švedija tvarias biodujas, patikrintas taikant MB metodą, siekiantiems importuoti veiklos vykdytojams galėtų sudaryti kliūčių jas importuoti per bendrą Sąjungos valstybių narių dujotiekio tinklą, jeigu jie gali lygiavėriu kaip Švedijos gamintojų naudojamu būdu įrodyti, kad jų biodujų tvarumas yra užtikrintas pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnį ir jų nacionalinę MB metodo taikymo schemą. Šis argumentas dar svaresnis dėl to fakto, kad Komisija gali priimti sprendimą, kuriame nustatytų, kad MB metodo taikymo nacionalinė schema (apie kurią jai buvo pranešta), automatiškai lemia tarpusavio pripažinimą – kaip ir savanoriškų schemų atveju⁴⁰.

86. Švedijos Energijos agentūra siekia pateisinti savo elgesį tuo, kad nėra vienos Europos kontrolės institucijos, prižiūrinčios nacionalinius dujotiekius, kuri galėtų stebėti MB taikymą, kad užtikrintų tvarių biodujų siuntų, kuriomis prekiaujama Bendrijos viduje, atsekamumą ir savo ruožtu padėtų išvengti, kad veiklos vykdytojai pasinaudotų daugiau nei viena parama, susijusia su jų gamyba ar prekyba. Teismo posėdyje Energijos agentūra pabrėžė, kad neįmanoma patikrinti iš Vokietijos į Švediją importuotų biodegalų kilmės grandinės, nes ji negali vykdyti biodujų gamintojų Vokietijoje kontrolės.

87. Toks argumentas neatrodo priimtinas, nes Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalis leidžia laisvą tvarių biodujų judėjimą dujotiekiais, jeigu jų atsekamumas užtikrinamas pagal Komisijos patvirtintas savanoriškas schemas. Jeigu pagal gamybos šalies nacionalinę schemą veiklos vykdytojas įrodo, kad iš kitos valstybės narės dujotiekiu importuotos tvarių biodujų siuntos atveju laikomasi MB, Švedijos institucijos turėtų leisti jų importą ir nedrausti gabenti Švedijos dujotiekių tinkle.

88. Dėl MB taikymo dalinio suderinimo, reglamentuojamo Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 ir 3 dalyse, turi būti įmanomas valstybėse narėse gautų tvarių biodujų tarpusavio pripažinimas, nebent jos gali įrodyti, kad egzistuoja tokį nepripažinimą pateisinantį privalomas reikalavimas. Švedijos Energijos agentūra nepateikė pakankamai argumentų, leidžiančių paneigti prielaidą dėl biodujų, teisėtai pagamintų ir kaip tvarių išleistų į rinką Vokietijoje ir dujotiekiais eksportuotų į Švediją, tarpusavio pripažinimo.

89. Švedija galėjo leisti ekonominės veiklos vykdytojams biodujų tvarumą įrodyti pateikiant jų kilmės šalies MB metodo taikymo schemos duomenis. Tai – mažiau Bendrijos vidaus prekybą ribojanti alternatyva nei importo dujotiekiais draudimas *de facto*. Iš tikrųjų, kaip Energijos agentūra pripažino teismo posėdyje, ji biodujų tvarumą tikrina nagrinėdama nacionalinių veiklos vykdytojų pateiktą dokumentaciją. Nesuprantu, kodėl ji negalėtų to daryti ir biodujų importuotojų, kurie pateikia patikimus nacionalinius sertifikatus, įrodančius biodujų tvarumo savybes, atveju.

90. Taigi ginčijama priemonė, mano nuomone, neatitinka proporcingumo principo. Bet kuriuo atveju Energijos agentūrai (ir galiausiai teismui, kuris priima sprendimus dėl pareikšto ieškinio) tenka pareiga nustatyti, ar *E.ON Biofor* pateikti įrodymai yra tinkami siekiant įrodyti, kad importuotos biodujų siuntos atitinka Direktyvos 2009/28 tvarumo kriterijus, kad laikytasi MB metodo reikalavimų ir nėra minėtų siuntų dvigubos apskaitos Vokietijoje ir Švedijoje rizikos, nepaisant to, kad jos gabenamos bendru nacionalinių dujotiekių tinklu.

D – Energijos agentūros priemonė kaip nacionalinė paramos sistema

91. Galiausiai subsidiariai ir tik tokiu atveju, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimai būtų nagrinėjami atsižvelgiant į tai, kad apribojimai prilygintini „nacionalinės paramos schemoms“, susijusioms su biodujų gamyba, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2009/28 2 straipsnio antros pastraipos k punktą, norėčiau pabrėžti, kad MB metodo

40 — 2016 m. gegužės 11 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2016/708 dėl Austrijos žemės ūkio sertifikavimo schemas atitikties Europos Parlamento ir Tarybos direktyvose 98/70/EB ir 2009/28/EB nustatytoms sąlygoms (OL L 122, 2016, p. 60).

taikymas tik biodujoms, perduodamoms Švedijos dujotiekiais, neįtraukiant biodujų, perduodamų per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą, nepriskirtinas nė prie vienos iš minėtų sistemų. Tai irgi neprilygintina nacionalinėms paramos žaliosios elektros gamybai schemoms, Teisingumo Teismo nagrinėtoms Sprendime *Ålands Vindkraft*⁴¹.

92. Nors prašyme priimti prejudicinį sprendimą apie tai aiškiai nekalbama⁴², juo remiantis, atrodo (kaip teismo posėdyje patvirtino ir Energijos agentūra), galima teigti, kad palanki apmokestinimo tvarka taikoma visoms tvarioms, ne tik Švedijos kilmės, biodujoms, taigi ir biodujoms, importuotoms pagal savanoriškas MB taikymo schemas⁴³.

93. Teisingumo Teismas patvirtino, kad valstybės narės gali priimti diskriminacines paramos žaliajai elektrai priemones ir jas taikyti tik elektros energijai, pagamintai jų teritorijoje⁴⁴. Mano nuomone, ši teismo praktika, kurios kai kurie elementai buvo kritikuojami⁴⁵, netaikytina šioje byloje. Visų pirma pakartosiu, kad šiuo atveju nekalbama apie nacionalinę paramos biodujų gamybai schemą. Antra, dėl to, kad žaliosios elektros energijos gamyboje ir prekyboje sunku užtikrinti atsekamumą (tai paaiškina parduodamų sertifikatų naudojimą), o biodujų atveju jį užtikrinti įmanoma ir tai leidžia padaryti Direktyva 2009/28, būtent taikomas MB metodas. Galiausiai Teisingumo Teismas pripažino, kad tam tikros nacionalinės diskriminacinės priemonės prieštarauja SESV 34 straipsniui ir nėra pagrįstos (pavyzdžiui, lengvatinių perdavimo tarifų taikymas tik regioninės kilmės žaliajai elektros energijai)⁴⁶.

94. Galiausiai manau, kad nacionalinė priemonė, pagal kurią reikalaujama MB metodą taikyti vietoje su aiškiais ribomis, pavyzdžiui, nacionaliniame dujotiekio tinkle, neįtraukiant pagal šį metodą patikrintų biodujų, perduodamų per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą, yra lygiavertė kiekybiniam importo apribojimui priemonė, draudžiama pagal SESV 34 straipsnį.

V – Išvada

95. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Förvaltningsrätten i Linköping* (Linšiopingo pirmosios instancijos administracinis teismas, Švedija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikiniančios [d]irektyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, 18 straipsnio 1 dalyje vartojamų „masės balanso“ ir „mišinio“ sąvokos neįpareigoja valstybių narių besąlygiškai leisti prekiauti tvariomis biodujomis per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą ir nedraudžia joms to daryti.
2. Nėra pagrindo pripažinti, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalis pažeidžia SESV 34 straipsnį.

41 — 2014 m. liepos 1 d. sprendimas (C-573/12, EU:C:2014:2037).

42 — Teismas *a quo* į savo prašymą priimti prejudicinį sprendimą neįtraukė jokio klausimo, susijusio su Sąjungos teisės aiškinimu, galimu taikyti Švedijos teisės aktams, kuriuose nustatyta palanki tvarių biodujų apmokestinimo tvarka, kad jų naudojimas galėtų konkuruoti su dujomis, gaunamomis iš iškastinio kuro.

43 — Remiantis dokumentu *Sweden's third progress report on the development of renewable energy pursuant to Article 22 of Directive 2009/28/EC*, 2015 12 22, p. 77: „Of the proportion of biofuels sold in Sweden in 2014, more than 90 % were certified as coming from one of the voluntary certification schemes that have been approved by the Commission. The biofuels that are not covered by certification include nationally produced biogas, for example“.

44 — 2014 m. liepos 1 d. Sprendimas *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 94–104 punktai).

45 — Žr. generalinio advokato Bot išvadą byloje *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:257, 4 punktas); taip pat V. Michel pastabas: „Marché intérieur et politiques de l'Union: brèves réflexions sur une quête d'unité“, *L'identité du droit de l'Union européenne – Mélanges en l'honneur de Claude Blumann, Bruylant*, Briuselis, 2015, p. 229.

46 — 2016 m. rugsėjo 29 d. Sprendimas *Essent Belgium* (C-492/14, EU:C:2016:732).

3. Nacionalinė priemonė, pagal kurią reikalaujama taikyti „masės balanso“ metodą vietoje su aiškėmis ribomis, pavyzdžiui, nacionaliniame dujotiekių tinkle, neįtraukiant pagal šį metodą patikrintų biodujų, perduodamų per bendrą nacionalinių dujotiekių tinklą, yra lygiavertė kiekybiniam importo apribojimui priemonė, draudžiama pagal SESV 34 straipsnį.

i — Perskaičius išvados C-549/14 E.ON *Biofor Sverige* tekstą, nustatytos šios penkios redakcinio pobūdžio klaidos, kurios turi būti ištaisytos:

- a) I antraštinės dalies A skyriaus pavadinimas turi būti „A. Sąjungos teisė: Direktyva 2009/28“, vietoj „A. Sąjungos teisė“. Dėl to I antraštinės dalies A skyriaus 1 skirsnis išnyksta.
- b) 16 išnašos gale turi būti „p. 148“ vietoj „p. 143“.
- c) 22 išnašoje turi būti „47 punktą“, vietoj „48 punktą“.
- d) 28 išnašoje turi būti „43 ir 44 punktus“, vietoj „45 ir 46 punktus“.
- e) 33 išnašoje turi būti „68 punktą“, vietoj „69 punktą“.